

* ΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΜΥΘΟΥΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ *

Α΄.

Αίτια ασθενειῶν : Σκουλήκι. Θεός, διάβολος, μάγοι.—Θεραπεία αὐτῶν ὑπὸ τῆς θείας ἀντιλήψεως.—Ξόρκια.—Μεταβίβασις τῆς νόσου εἰς δένδρα, εἰς ζῶα, εἰς ἀνθρώπους.—Δίωξις αὐτῆς εἰς ἐρήμους τόπους.—Πράξεις πρὸς ἀποσόβησιν ἐπιδημικῶν νόσων.

Ἐν τῇ βραχείᾳ ταύτῃ μελέτῃ περὶ τῶν ασθενειῶν ἐν τοῖς μύθοις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐκείνων μόνον τῶν γνωστῶν ἡμῖν προλήψεων, ὅσαι ὅπως δὴ ποτε συνδέονται πρὸς μυθικὰς παραστάσεις· διότι ἡ ἔρευνα τῶν τῆς δημώδους ἐπιτροπῆς καὶ τῆς μαγικῆς θεραπείας ἀποτελεῖ θέμα ἴδιον, περὶ οὗ ἐπιφυλάσσομεθα νὰ διαλάβωμεν ἄλλοτε¹⁾.

Ἡ κριτικὴ λαὸς ἀγνοῶν ὡς εἰκόσιν τοὺς φυσιολογικοὺς νόμους καὶ ἀδυνατῶν νὰ ἐπιδαύνη εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν παθολογικῶν φαινομένων ἀποδίδωσι τὴν γένεσιν τῶν νόσων εἰς διαφοροὺς ζῆνας ἐπηρείας, εἰς δυνάμεις ἐκτὸς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἐνεργοῦσας. Ἐξ ἀναλογίας δὲ κρίνων, ὑποθέτει ὅτι ἡ τῆς ασθενείας αἰτία εἶναι σκώληξ ἢ σκώληκες²⁾ εἰσχωρήσαντες ἔξωθεν εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ἐπειδὴ βλέπει ὅτι οἱ σκώληκες λυμαίνονται καὶ διαφθείρουσι τοὺς καρπούς καὶ τὰ θάλλοντα δένδρα. Αὕτη δὲ φρονοῦμεν, ὅτι εἶναι ἡ ἀρχικὴ καὶ ἀπλουστάτη ἀντιλήψις περὶ τῶν αἰτίων τῶν νόσων παρὰ πᾶσι τοῖς κατὰ φύσιν λαοῖς. Ἐν Ἑλλάδι πιστεύεται κοινῶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὅτι σκώληξ προξενεῖ πολλὰς ασθενείας, μάλιστα δὲ τὴν ὀδονταλγίαν³⁾. Συνήθεις δ' εἰσὶν αἱ φράσεις τὸν τρώει τὸ σκουλήκι, μοῦ μπῆκαν τὰ σκουλήκια, λεγόμενα καὶ ἐπὶ ἡθικῶν βασάνων· παραπλησίᾳ δὲ ταύταις εἶναι καὶ ἡ φράσις

* Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας 1883 τ. Α' σ. 1—30.

1) [[Περὶ τοῦ θέματος τούτου ἐν γένει βλ. *M. Bartels Ueber die Krankheits—Beschwörungen ἐν Zeitschr. d. Ver. f. Volksk.* 1895 σ. 1 κέ. *Roschers Lex.* III, 457 κέ. λ. Νόσος. *Hastings Encycl. of Relig. a. Ethics* τ. IV λ. disease and medicine]].

2) [[Γενικῶς περὶ τῆς δοξασιᾶς ταύτης βλ. *Roscher ἐν Rheinisches Museum* τ. 53 σ. 181 καὶ τὰς αὐτόθι μαρτυρίας. *Höfler ἐν Arch. f. Religionswiss.* 1899, 2 σ. 98 κέ. 109. 138. Βλ. καὶ *Köhler Kl. Schriften* III, 551—2]].

3) [[Βλ. ἐπφθὰς ἐν *Δελτίου Ἐπιθ.* σ. 203. *Λαογρ.* Ε', 613, 8]].